

Čtvrtá veřejná soutěž programu Prostředí pro život, podprogram 3 Zadání výzkumného tématu č. 7 - Socioekonomický výzkum v oblasti ŽP

Pokud u cíle (hlavního nebo dílčího) není uveden termín dosažení stanoveného cíle nebo výsledku, platí, že nejzazší termín jejich dosažení je do 31. 12. 2026. V případě, že u daného cíle není uveden výsledek, platí pro něj výsledek druhu V_{souhrn} (souhrnná výzkumná zpráva).

Dlouhodobý cíl:

Výzkum současných a potenciálních environmentálních a socioekonomických dopadů politik.

<i>Hlavní cíl</i>	<i>Dílčí cíle</i>
<p>1. Environmentální a socio-ekonomické hodnocení politik</p>	<p>1.1. Hodnocení dopadů a účinnosti vybraných bloků politik (policy) souvisejících se ŽP¹</p> <p>1.1.1. Komplexní vyhodnocení předpokládaného dlouhodobého dopadu realizace cílů a iniciativ² Zelené dohody pro Evropu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Zhodnocení potenciálu a rizik pro ČR z pohledu environmentálních, hospodářských a sociálních dopadů. b. Vyhodnocení investiční mezery vůči tranzici na udržitelné hospodářství, identifikace mezer z pohledu odvětvové a vlastnické struktury ekonomiky ČR (např. porovnání míry investic veřejného a soukromého sektoru směřujících do přechodu ekonomiky k envi. šetrnějšímu modelu, včetně porovnání možného vlivu vlastnické struktury – odlivu výnosů do zahraničí). A zhodnocení časového hlediska investic ve vztahu k absorpční kapacitě a reálné využitelnosti dostupných a plánovaných finančních zdrojů EU. <p>T: 2.Q 2022</p> <p>1.1.2. Tržní signály (úrovně nacenění) skleníkových plynů:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Vyhodnocení distribuce cenového signálu (vybrané kombinace vývoje EU ETS a dopadů revidované směrnice EU o zdanění energií) v sektorovém členění se zohledněním výjimek a jiných podpor z pohledu jeho příjemců (jako nadstavba a v provázanosti s výstupy modelování ve výzkumném tématu 2. veřejné soutěže č. 3 O vzduší a klima); rozpad na sektory v EU ETS dle alokace bezplatných povolenek (včetně způsobu využití výjimky bezplatných povolenek pro energetiku s povinností ekvivalentních opatření), sektory mimo EU ETS (zejm. domácnosti a vytápění, doprava). Vyhodnocení dopadů na investiční rozhodování z pohledu ekologičtějších alternativ a motivaci k restrukturalizaci obchodního modelu se zohledněním dynamiky řízení společností a vlastnické struktury hospodářství ČR.

¹ Uchazeč bude v rámci vyhodnocení pracovat s dílčími výstupy z ostatních výzkumných témat 2. veřejné soutěže programu Prostředí pro život (zejm. č. 1, 3 a 4) a výstupy z ostatních dílčích cílů tohoto výzkumného tématu.

² Ministerstvo životního prostředí předpokládá, že finální výběr iniciativ zahrnutých do Komplexního vyhodnocení bude učiněn po dohodě.

	<ul style="list-style-type: none"> b. Identifikace synergických a protichůdných opatření vůči cenovému signálu a k motivaci k mitigaci ve smyslu přidělování bezplatných povolenek, daňových výjimek, dotací či jiných peněžitých plnění, která lze považovat z pohledu soukromého sektoru za očekávatelná. c. Vytvoření doporučení vhodných změn regulace a opatření (nastavení domácího daňového systému, doporučení vůči EU-ETS obecně a vůči implementaci v ČR, poskytování a nastavení dotací a kompenzací). d. Návrh možných řešení sociálních dopadů revidované směrnice EU o zdanění energií v ČR. e. Analýza mechanismu přeshraničního vyrovnání nacenění uhlíku (Carbon border tax adjustment) a jeho potenciálních dopadů na ČR. <p>1.1.3. Analýza nastavení nástrojů v souvislosti s adaptací a ochranou biodiverzity:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Hodnocení dopadů podpor v zemědělství na biodiverzitu a vyhodnocení dopadů pravidelně poskytovaných kompenzací a náhrad újmy (zejm. v sektoru zemědělství a lesnictví) na motivaci k přijetí adaptačních opatření a opatření k ochraně biodiverzity; návrh nastavení kompenzací se silnějším motivačním účinkem. b. Analýza nastavení daní a poplatků (např. daň z nemovitostí, poplatky v oblasti ochrany vod) a návrh jejich změny pro podporu adaptačních opatření. c. Možnosti zavedení jiných ekonomických nástrojů (platby za ekosystémové služby, nacenění ekosystémových služeb, zdanění pesticidů) pro adaptaci, ochranu přírody a krajiny a biodiverzity a jejich environmentální, hospodářské a sociální dopady. d. Vyhodnocení a případně návrh nástrojů k posílení synergií v oblasti environmentálních podpor (např. v oblasti podpory obnovitelných zdrojů, ochrany biodiverzity a adaptačních opatření) e. Bioekonomika a možnosti jejího reálného využití pro oběhové hospodářství a ochranu biodiverzity a půdy v ČR.
	<p>1.2. Analýza scénářů rozvoje ČR, hodnocení potenciálních dopadů projevů klimatických, biodiverzitních a sociálních rizik a politických opatření, (vč. možných dopadů v případě nečinnosti) Vytvoření a analýza scénářů rozvoje ČR na národní a regionální úrovni</p> <p>* Scénáře jsou datově podloženy dle mezinárodní dobré praxe a modelů a vycházejí z pravděpodobného (globálního a regionálního) vývoje ve sledovaných oblastech (viz bod b. níže) a také výstupech projektů dalších výzkumných témat PP3 PPŽ.³</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Zpracování variantních scénářů vývoje životního prostředí v ČR, resp. jednotlivých oblastí ŽP do roku 2050 a dále.

³ Uchazeč bude v rámci vyhodnocení pracovat s dílčími výstupy z ostatních výzkumných témat 2. veřejné soutěže programu Prostředí pro život (zejm. č. 1, 3 a 4) a výstupy z ostatních dílčích cílů tohoto výzkumného tématu.

	<p>b. Vytvoření a namodelování řady scénářů rozvoje založených na pravděpodobném ekonomickém vývoji, variabilních environmentálních omezeních (biodiverzita, klima, voda, půda, přírodní zdroje) a sociálních a demografických trendech (stárnutí populace, rostoucí nerovnost ve společnosti a nástup trendu proenvironmentálního chování a rozhodování občanů) včetně zohlednění politického vývoje (v provázanosti s hodnocením dopadů Zelené dohody pro Evropu).</p> <p>* Součástí scénářů je vyhodnocení primární⁴ a sekundární⁵ expozice životního prostředí a hospodářství ČR⁶ vůči jednotlivým druhům rizik. V případě možnosti kvantifikovat náklady společnosti při nečinnosti a investiční mezeru a náklady společnosti na brzkou či naopak pozdní akci.</p> <p>c. Vytvoření scénáře formálního naplnění Cílů udržitelného rozvoje v ČR, analýza očekávaných dopadů a identifikace hlavních rozdílů oproti jiným pravděpodobným scénářům rozvoje (dle b.).</p> <p>d. Identifikace hlavních a společných rizikových parametrů, nutných pro odpovědné strategické řízení udržitelného rozvoje ČR.</p> <p>T: aktivita a) 4.Q 2022, aktivita c) 1.Q 2023</p> <p>1.3. Hodnocení efektivity dotační a fiskální politiky a jejího souladu s cíli politiky v oblasti ŽP a udržitelného rozvoje. Komplexní hodnocení efektivity a nastavení dotační politiky v ČR (v obdobích VFR 2014-2020 i 2021-2027) a jejího souladu s cíli politiky v oblasti ŽP a udržitelného rozvoje, vč. socioekonomických dopadů. Hodnocení provede rovněž srovnání stavu bez provedení intervence a srovnání efektivity dotací s možnou alternativní intervencí.</p> <p>1.3.2. Databáze environmentálně škodlivých dotací, daňových výjimek či jiných úlev ze strany veřejného sektoru na úrovni EU a ČR a rozpočtových výdajů neslučitelných s udržitelným rozvojem. Vytvoření reportu zásadně environmentálně škodlivých dotací pro komunikaci veřejnosti a návrh na fiskálně neutrální řešení jejich odstranění a řešení případných sociálních dopadů.</p> <p>1.3.3. Rozvoj monitoringu rozpočtových výdajů relevantních pro cíle udržitelného rozvoje a hodnocení jejich reálného příspěvku k jejich naplnění.</p>
--	---

⁴ v širokém smyslu včetně sucha, ztráty biodiverzity atd.

⁵ ve smyslu přeneseného vlivu zapojení do globální ekonomiky a geopolitiky

⁶ optimálně na sektory, domácnosti, zahrnutí dopadů na pojišťovnictví a finanční sektor

	<p>1.4. Hodnocení efektivity dobrovolných nástrojů (EVVO, environmentální značení, dobrovolné dohody, MA21 apod.). Návrh systému měřitelných indikátorů, jejich sledování a průběžná publikace výsledků.</p> <p>1.4.2.Zpracování metod a postupů pro vyhodnocování socioekonomického přínosu dotovaných projektů v oblasti ochrany přírody a krajiny a EVVO a MA21. Pilotní ověření na projektech dotovaných MŽP nebo SFŽP.</p> <p>1.4.3.Vyhodnocení environmentálních přínosů dobrovolných nástrojů včetně jejich účinnosti v porovnání, a naopak i kombinaci s ostatními nástroji v ochraně životního prostředí (ekonomické, regulační, apod.).</p> <p>1.4.4.Výzkum potenciálu rozvoje dobrovolnictví v ochraně životního prostředí v ČR, socioekonomické dopady a přínosy dobrovolnictví v ochraně životního prostředí.</p> <p>T: 2024</p>
<p>2. Rozvoj a aplikace foresightových metod v oblasti ŽP⁷</p>	<p>2.1. Návrh systému pro skenování horizontu a monitoring slabých signálů v oblasti ŽP a jeho ověření Aplikace foresightových metod (např. Delphi, Forecasting, Backcasting, Scenario building ad.) v rámci přípravy a aktualizace strategických materiálů v oblasti ŽP</p>
<p>3. Včlenění tématu postojů a chování veřejnosti do procesu tvorby politik</p>	<p>3.1. Výzkum využití behaviorálních přístupů v hodnocení účinnosti a ve způsobech komunikace environmentálních politik</p> <p>3.1.1.Experimentální testování a hodnocení účinnosti nástrojů environmentálních politik na vybraných⁸ tématech Zelené dohody pro Evropu (provazba s 1.1.1). Provéřit, jak nástroje a jejich smysl chápou příjemci politik, jak na ně reagují a jaký to má vliv na účinnost těchto politik.</p> <p>3.1.2.Experimentální testování způsobu komunikace veřejné správy s širokou veřejností o komplexních tématech (např. adaptace na změnu klimatu, ochrana biodiverzity, udržitelný rozvoj), včetně efektivity komunikace provázanosti opatření (resp. jejich konkrétních typových mixů).</p> <p>T: průběžně 2021 - 2026</p> <p>3.2. Dlouhodobý výzkum v oblasti postojů veřejnosti k životnímu prostředí a k udržitelnému rozvoji. Průběžná reprezentativní sociologická šetření, které kontinuálně sledují vývoj veřejného mínění v klíčových environmentálních tématech.</p> <p>3.2.1.Identifikace a analýza skrytých vazeb mezi faktory ovlivňujícími environmentální postoje a chování</p> <p>3.2.2.Výzkum přijatelnosti konkrétních mixů opatření s pojmenovanými dopady pro řešení envi. problémů.</p>

⁷ Ministerstvo životního prostředí předpokládá, že finální výběr strategických materiálů pro aplikaci foresightových metod bude učiněn po dohodě a za využití výstupů dalších dílčích cílů.

⁸ Ministerstvo životního prostředí předpokládá, že finální výběr témat bude učiněn po dohodě s ním, mimo jiné s cílem zabránění obsahové duplicity s aktivitami projektů podpořených ve 2. VS programu Prostředí pro život.

	<p>3.2.3. Výzkum (psychologicko-sociologický) připravenosti veřejnosti na strukturální změny související s cílem dosažení klimatické neutrality a stanovení psychosociálních, popř. osvětových faktorů, které umožní klimatickou neutralitu dosáhnout.</p> <p>T: průběžně 2021 – 2026 (min. 3x u 3.2.1.)</p>
--	---